

...והם נעלבו

אחים שלו, אז אני חושבת שהוא לא אח שלי, ולא של אף אחד אחר. משום שהוא אינו מדבר בשפה בני-אדם, הוא מדבר בשפה של באבונים.

מי שלא מוכן להשתלב במיבנה הדמוגרפי של המרחב הזה, מי שלא מוכן לקבל תופעות שליליות ופרימיטיביות כמו פרענקים או ערבים, שילך מכאן, כי הוא לא שייך הנה.

אמנון דנקנר נולד פה, ולא בגרמניה הנאורה וה-תרבותה, וכך גם בניחו אהרוני, שנעצר בחשד של אלימות נגד הפגנת „שלום עכשיו“ בירושלים. שניהם תוצר של המדינה הזאת. ואם זה לא מוצא חן בעיני מישהו, זו לא חוכמה לצעוק שהתופעה השלילית לא שייכת אלי. החוכמה היא ללכת ולתקן אותה. ואם אמנון דנקנר, יפה-הנפש, יודע ללכת ולצעוק נגד הכיבוש, ובעד זכויות לפלסטינים, הוא צריך לדעת לקבל את התופעות השליליות בתוך ביתו. תופעות שהוא, והלבנים האחרים, יצרו ויוצרים אותן במו ידיהם. זו לא חוכמה להגיד „זה לא אני“, אחרי ששרפת את האוכל.

אתה, שגדלת על התרבות המערבית המתקדמת, צריך לדעת לקחת אחריות גם על מעשיך האפלים, ולשאת בתוצאות שלהם. אלה לא דברים שצמחו יש מאין. אלה לא דברים שהביאו איתם בני עדות-המזרח מהארצות שמהן באו. אלה דברים מקוריים ישראלים, תוצר מקורי של מדינת-המופת שהקמתם פה. כל האנשים האלה הם פירות החינוך וההתנהגות והמצוינות שנוצרה פה בארץ ב-30 השנים האחרונות, ועכשיו הגיע הזמן להתמודד עם הדבר הזה, ולא להתייפייף ב„זה לא שלי.“ זה כן שלך! את זה אתה עשית! ואם אין לך הכוח והרצון לחיות עם זה, אז פשוט תלך מכאן.

מי שמדבר על מדינה נאורה, צריך לדעת ליישם את דבריו במעשה. מי שרוצה קידמה, צריך לדעת לעשות אותה. הספה לגזענות אינה קידמה, זו פרי מיטיביות, ובוה צריך להילחם. אמנון דנקנר, בדבריו, אינו שונה במאום מהמתפרעים בהפגנת „שלום עכשיו“. אמנון דנקנר מסית, גזען, זורה שינאה, ובתופעות שליליות כאלה צריך להילחם עד חורמה ולהוקיע אותן. זוהי פנאטיית המנסה לעטות על עצמה דמות של נקיון-רפיים.

אהבת-ישראל זה לקום ולומר: די! עד כאן עם הקיפוח והאפליה, לכל הכיוונים (גם בקשר לפלס-טינים), עכשיו צריך להשקיע את כל המשאבים בחיסול הפערים; עכשיו צריך להשקיע את כל המשאבים בחינוך ובתיקון אותם תוצר-מערבות. עכשיו צריך לתת הכל, כדי שלא יחזרו תופעות שליליות, כמו האלימות בהפגנת „שלום עכשיו“ בירושלים, וכמו באסיפות-בחירות של המערך.

הדברים האלה אינם תלושים. לתופעות האלה יש

מי שזרע גזענות, יקצור את תוצאותיה. קל מאוד לבוא עכשיו, אחרי 30 שנה, לנקות את הידיים טוב-טוב, לנער את הבגדים, להתרווח בכורסה, לכחכח בגרון ולומר: אין לי אחרת. אני לא אספסוף הכיכרות. אני מעל ומעבר לטינופת הזאת. אני בן-אדם תרבותי ונאור. שורשי התרבות שלי גוצים בגדולי הפילוסופים והסופרים של העולם המערבי המתקדם. וכל השאר הם רק באבונים וחיות אחרות, שאינן ראויות להיכלל במישפת האדם.

„אין ספק שנעשות שגיאות עם האנשים האלה,“ אומר אמנון דנקנר בראיון ל„העולם הזה“, „והם נעלבו...“ עכשיו אתה זוכר לנער את ידך משגיאות אלה? מה אתה עושה כדי למנוע אותן? מתי יצאת לחפנין נגד הקיפוח והאפליה? מתי נלחמת נגד השגיאות?

„...והם נעלבו...“ וזהו? עכשיו נבקש סליחה, והכל יעבור כאילו לא היה? לא! עכשיו הגיעה עת התש-לום! עכשיו הבשילו פירותיהן של השגיאות האיומות האלה. ואי-אפשר להתעלם מהן או לבטל ולומר: אין לי אחרת! היה נוח מאוד ללכת ללמוד באוניבר-סיטה, כשש מי שישע את המעודה השחורה. היה נוח מאוד לשבת בסלונים ולדבר על דמוקרטיה. מה עשית כדי לממש אותה?

„אנחנו בנינו פה תשתית למדינת-מופת...“ ממשיך דנקנר. איזו מדינת-מופת מערבית היא זו, הבנויה על גזע לבן ושלט של אשכנזים, הנהנים מפירות עבודתו של הגזע הנחות של השחורים?

„אני לא רוצה שתהיה פה תרבות מזרחית...“ — איפה אתה חושב שאתה חי? פה לא גרמניה של היינה ואוסטריה של פרויד, ולא אנגליה של שייקספיר. כאן הוא, להזכירך, המיזרח התיכון. והמיזרח התיכון שייך למיזרח, קודם כל. ואם אתה, הצועק מרה על זועות הכיבוש בגדה המערבית, ואתה, הצועק למען שלום צודק במרחב, באמת רוצה בזה, אתה צריך לדעת להשתלב ולהסתדר עם תרבות המיזרח, שממנה אתה שולד כל-יך. היא שייכת לכאן. ואם אתה רוצה להיות שייך לכאן, אתה צריך ללמוד זאת, ולא להיפך. מסקנה אחת, המתבקשת מדברך, היא לארוז את המיזודות ולחזור לפולין ולגרמניה, שם יש תרבות מערבית. או לחלק את הארץ לשחורים וללבנים. אחרת זה לא הולך.

אין לראות ביהודי הגלותי הפולני, גם אם גדל על ברכיו של היינה, את האידיאל שיש לשאוף אליו. זה לא משהו שהייד הזה. כל נסיון לנער ידך מתופעות שונות בארץ הזאת הוא עצימת עיניים, שאינה מובילה לשום מקום.

ואל יתפלא מי שמטיף לגזענות, שזו תחזור אליו כמו בומרנג. ואם אמנון דנקנר חושב שאני, או כל אחד אחר שנולד וגדל וחי פה בארץ הזאת, הם לא

סיבות טובות ועמוקות. זו אינה שינאה בעלמא. איש אינו שונא את פרס משום שהוא פרס. שונאים את פרס בגלל מה שהוא מייצג. והוא מייצג את כל השגיאות והעוולות.

דברים אלה אי-אפשר לפתור ב„והם נעלבו.“ דברים אלה צריך לפתור בשטח, במעשים. בהרבה מעשים. צריך להוקיע את השינאה. צריך לפצות את האנשים האלה על כל הסבל שהם עברו ועוברים, כדי שאישוהו אשכנזי יוכל לשבת ולומר שהם לא אחים שלו.

והשגיאות האלה, שנעשו ונעשות כלפי בני עדות-המזרח, נעשות באותה מידה, אם לא יותר, ממש כאן מתחת לאף שלנו, כלפי עם שלם, הוא העם הפלסטיני. ומי שלא יתחיל לפתור את כל השגיאות עכשיו, מחר יהיה מאוחר מדי. מחר כבר אי-אפשר יהיה לומר: „אין לי אחרת.“ אי-אפשר יהיה לומר זאת לא לבני עדות-המזרח ולא לפלסטינים.

ענת סרגוסטי, תל-אביב

● ענת סרגוסטי היא חברת מערכת העולם הזה. בת לאב ספרדי שמוצאו מן העיר סרגוסה בספרד ולאם מרוקאית. היא נולדה בירושלים.

דנקנר - אינפנטיליות של יונה

מצדה; מחנה עבודה; נסיעה לחו"ל; לומדים פילר-סופיה בירושלים („אה, פרופ' נ. ד.?) למדנו יחד בירושלים, היה פראייר רציני“); מתיאוס פאסיון של באך; בעד ואנגר בפילהרמונית; ביטלס והפגנת שלום אחת לפחות, סוערת, לא סתם אחת כמו של היום. אלה סמלי התרבות של הדנקנרים ובעזרתם הם מסמנים את „תרבות המערב“ שלהם. ולכל היתר עכשיו קוראים חומייניזם: דתיים, צ'ח'צים, ערבים.

הנימוף בתרבות המערבית הזאת של בני הטובים הירושלמים והתל-אביבים לא נעשה רק נוכח המוני עדות-המזרח, שכידוע נושלו, תרבותית וכלכלית, על-ידי הציונים, בעיקר מתנועת העבודה — דוגמני התרבות המערביים של דנקנר. ודנקנר רוצה להיות הילד החצוף והנורא של התרבות המערבית הזאת. המוקיון יכול לשחרר את עצמו, סבור דנקנר, מהנטל הכבד באמת של התרבות המערבית. לכן הוא אומר דברים מאוד חצופים, הדנקנר הזה, השובב הזה. אבל אני חותך את האוזן אם שובבות זו אינה מסתירה מאחריה איזו שמרנות ופחד מפני ספקנות באמת. לדנקנר, השובב של וסן (גוסטב מתרבות המערב) אין הרי די תרבות ודי אומץ לשים סימן שאלה, ולא גם קטנטן, „שיח לוחמימניקי“ כזה, על הציונות בדרכה העקובה מדם, בין באול לכיירות. לא. חס וחלילה. כדי להיות מוקיון, ינסה דנקנר רק את מי שקהל המטרה הבטוח שלו שונא באמת: את השחורים.

ודנקנר, כמו כל פיזמונאי, אינו אוהב להרגיז. יעקרון ראשון בעיתונות ובכיזור — אל תפגע בקהל המטרה שלך. וקהל המטרה של „הארץ“ הוא קהל (המשך בעמוד 33)

יצחק לאור, תל-אביב

● יצחק לאור הוא מרצה באוניברסיטת תל-אביב.

ישראלניקה-עם-השירקה-של-התנועה וכמובן אוהבים עד שיגעון את עצמם.

וכזה הוא אי התרבות המערבית אצלם: גאות היחידה הקרבית עם סיפורי הווי („זוכר מה ששמיל עשה בטירות“), סיפורי מילחמה אחת או שתיים (באחת מחזיקה ידם בתעודת השטחים-מורת-שלום ובשנייה באות-המילחמה שקיבלו) ולעומתם, יצינו בטווה ובבוז, יש אפסנאים, טבחים ואחרים שלא הרגו ערבים, „ג'ובניקים“ קוראים לזה אצלם; שירי תנועה עם הרבה אירוניה עצמית, כמובן; תמונות ממסע

דנקנר אינו לבד. מדי פעם אתה נאלץ לשמוע את הדנקנרים „מסכימים“ איתך. הם שונאים את בני ואת ארדור — לא בגלל מה שאתה שונא. הם שונאים אותם בגלל ה„חומייניזם“, והסם הרע שהם מוציאים למה שקרוי „מחנה השלום“, מהייב אותך להתחיל להתחשב גם איתם.

עלי להודות, הפסקתי לקרוא את דנקנר כשעבר ליריעות דפוס ארוכות וצפופות והחליט להיות הוגה-ידוע וסופר. אבל דנקנר אינו מעניין כהוגה-ידוע וכסופר משום שהוא גזען וממען את דבריו לאנשים האוהבים לקרוא את עצמם. אילו רק נתנו גם להם לכתוב בעיתון. מכאן גם קשוי התיקשורת שלו ואל-י-מותו החביבה. הוא פשוט אינו מסוגל לכתוב דברי פולמוס. הוא מסכים עם השיכבה הסוציולוגית הצרה שלו, זו המצטמצמת והמתאכלת לאט. קהליו הוא קהל מוגבל, למרות התדמית החינוכית שיש לקהל הזה, הודות לדנקנרים. לכן כתיבתו של דנקנר השובב רעה.

שובך היונים של המפא"ייניקים, שדנקנר כותב אליו, חי בלוויית איזו פיקסציה די משעממת, ביחד עם הליברלים של „הארץ“ ו„שפויים“ אחרים, ולפיה גנבו להם, ממש מתחת לאף, את ארץ-ישראל הקטני-טונת-המודות. לפעמים, במקום סתם לאהוב את נעמי שמר ואת האקורדיון המעצבן של להקת הנחל"מ מפעם, כיאה לעולמם הצר הלא-יומרי, הם קוראים לתור הזהב האבוד שלהם, „אי של תרבות מערבית“.

מסביב לאי, גועש הים הסוער. דנקנר והיונים יודעים כי הים הגועש אינו עשוי רק עדות-מיזרה. בסתר ליבם השינאה רחבה יותר ודי חמוגנית — ערבים, עדות-מזרח ושמיים אחרים. ילדי-מפא"י-לא-מתברנים אלה אינם מסוגלים להעריך מחדש את פיסת הקרקע שעליה צמחו, להתבונן מחדש בממדיה, בתפקידיה, ילדים גדולים אוהבים עד שיגעון את ארץ-